

AȘTERNUTUL INSOMNICULUI.

POEME GNOMICE ÎN PROZĂ

The litter of the insomnia. Gnostic poems in prose

Prof. Dr. C.D. Zeletin

Preambul

Găsim că e necesar, în special pentru noile generații de medici, să reamintim că scriitorul **C.D. Zeletin**, membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1967, este unul și același cu domnul **Prof. Dr. Constantin Dimoftache**, profesor vreme de 53 de ani la Catedra de Biofizică a Facultății de Medicină a UMF „Carol Davila” din București.

Scriitorul și medicul C.D. Zeletin este președinte fondator al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România și Doctor Honoris Causa al Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” din Iași. Dincolo de opera sa științifică, a publicat peste 40 de volume de literatură.

C.D. Zeletin este primul traducător al operei lirice „Poezii” de Michelangelo Buonarroti și traducător integral al „Florilor răului” de Charles Baudelaire. A fost prețuit de spirite elevate ale culturii românești și i s-au conferit Ordinul Național „Serviciul Credincios” și Ordinul „Meritul Cultural”.

G.B.

Treci pe lângă un suferind și nu-l vezi: se poate.
Treci și-l vezi: e ceva. Treci, îl alini și-l miluiești: e foarte bine, dar nu-i de-ajuns: ideal ar fi să ți-l asumi. Aici stă cheia. Aici să te văd!

*

În lume totul e curb, și în reprezentările mentale a ceea ce nu se vede și microscopic și macroscopic, nimic nu e drept, decât, eventual, e drept de circumstanță.

*

Pentru discreții absoluți, ascunși până la a fi reci sau până la a vorbi gnostic și plictisit, destăinuirea este un accident. În cazuri extreme, ca accidentul de tramvai... Vai!

*

Citind, recitind și răsčitind o viață *Cimiliturile românilor*, admirabila și inteligenta carte a lui Artur Gorovei, reproducând pentru fiecare cimilitură corespondența ei în graiurile ori limbile engleză, franceză, catalană, alsaciană, languedociană aromână, germană ș.a., mi-a venit în minte catrenul aforistic românesc:

Dacă zici,

Mai rău le strici;

Dacă taci,

Mai bine faci.

Și, imediat, echivalentul lui italian: *La parola è d'argento, il silenzio è d'oro* și altele. Ele nu s-a

format ca echivalențe, în sensul unei traduceri circulând între diferite popoare și înrudindu-se astfel, cât prin experiența morală comună, numai că aceasta este ilustrată în maniere artistice proprii fiecărui neam. E de observat, în acest sens, marea diferență dintre diferitele expresii artistice ale uneia și aceleiași idei morale. E un catehism paremiologic verbal la toate aceste popoare, dar care țin la mare cinste felul artistic propriu de a-l exprima.

*

Îngăduie-ți slăbiciuni, că de aceea ești tare!

*

Forfecat de antinomii sonore, observam cândva opoziția vocalelor u și a, urcuș și ascensiune, cărora le corespund entități contrare și dădeam ca exemplu realitățile ce stau dincolo de existența celor desemnați cu numele Urmuz și Arghezi. Azi găsec același lucru în locuțiunea germană *Sturm und Drang* (Furtună și Asalt). Iarăși parcă vocalele, pe care le numesc antinomice, u și a, ar crea perechi de noțiuni antinomice. Arthur Rimbaud le găsea, în sonetul *Voyelles*, corespondențe cromatice pe care le socotesc discutabile sau prea particulare sinesteziiilor lui (A – negru, U – verde)...

...Din adâncimile poeziei și cântecelor noastre strămoșești, aud, întru validare, exortații din buciune și tulnice:

– U^hăi, bade!

*

Culmea e că omul imposibil e posibil!

*

Mă interesează mai mult bunătaea-sentiment și mai puțin bunătaea-idee. Aceasta se contaminează cu elemente de recuzită teatrală.

*

LILIAFUL ȘI MORMINTELE

Liliacul are o vocație ne bună a înmulțirii: scoate pui cu nemiluita, iar aceștia capătă repede nea-târnavă, odată cu un precoce impuls de a se înmulți. Tu îi tai, ei dau la loc și tot așa. De aceea, se și impune o veșnicie a stârpitorilor de liliac.

Mormintele îmbătrânesc și ele, dar liliacii înfrății deasupra nu: mereu dau lăstari. Lemnul crucii ajunge sfârâmicios, ars de timp și de rosturile vremii: liliacul de-alături e veșnic proaspăt și se extinde vertiginos. Cade crucea, liliacul cotropitor o acoperă oferind-o putrezirii, în timp devenind și mai verde, înflorind gingaș parfumat.

Pe cât perforează adâncul, cu atât copleșește suprafața. Ajunge să indice el mormântul. Într-ale permanenței, se măsoară cu piramidele egiptene, care și ele-s morminte. Numai că pier în curgerea mileniilor, în timp ce liliacul nu, întrucât dispune de nebunia înfrățirii.

Cu cât dedesubt mortul e mai mort deasupra liliacul e mai viu. E ghidul care arată unde-s mormintele în cimitir și, în timp, faptul că mortul nu mai are nume, în vreme ce el are...

Salvați-vă amintirea prin liliac!

O vreme...

*

Omul bun are în adânc un grăunte infinitezimal de rău, care-i întreține și-i stimulează, paradoxal și fără voie, râvna de a fi și mai bun.

*

Lăcrimăm ușor la bătrânețe fiindcă puterea de abținere scade odată cu toate cele... Însă are și emoția dreptul la vremea ei de triumf, ei, căreia o viață i-a pus căluș eficient zâna abilă a cuviinței, tocmai ei, regina invizibilă a lumii!

*

Știu că nu interesez, dar mă trezesc surprinzând...

*

Nu sunt și nu am fost înțelept prin nimic, afară de credința în Dumnezeu, care însă mi-e slabă, dar atârnavă totuși de Absolut. Restul vieții mi-e plin de satisfacții relative, oricât de înălțătoare vor fi fost, sunt ori caută să fie...

*

Limba română a acceptat neologismul *mental*, care a trecut deja din teritoriul medical, intrând în vorbirea curentă.

Pentru ce?

Pentru că limba, această admirabilă mașinărie paracefală, are o nestinsă bulimie în a se îmbogăți neconținut, sporind depozitul viu al plurisemantismului noțiunilor. Nu și-a făcut probleme și nici nu s-a panicat când i-a bătut la poartă brutalul *mental*, ci i-a deschis-o. Nu sărăcea prin nimic, nu-i intra nimic în umbră și nici în mortificare. Ba dimpotrivă, *mental* a sporit semnificațiile lexemului *mint* – cu încă o formulare. Căci au rămas *minte*, *aminte*, *aducere aminte*, *amintire*, *a minți*, *minți* (s.pl. de la *minte*), *mintos* ș.a. Și, încă mai mult, *mental* ne-a întors – fiu rătăcitor! – la forma etimologică dintâi, latină, a tuturor acestora: *mens*, *mentis*.

*

Iubirea pentru cineva face diminutivele inșafabile, sub impulsul alintării la infinit: Elena – Elenuța – Nuța – Nuțica – Țica – Ica...

Mai descurcă-te!

Dar vezi, până una-alta, corespondența dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle!

*

...Dacă le aduci aminte de argumentul sângelui pe care l-am vărsat, le trezești în pânțele ațipita poftă de sânge...

*

Speranța, mai mult decât credința, ne face mai buni. Vai!

*

Cum trece bunul Dumnezeu peste faptele mele prostesti pentru care aş pune mâna-n foc încredințat fiind că sunt bune și drepte!...

*

...Mai ușor sunt acceptat decât înțeleș, ceea ce arată fie o lipsă de interes față de mine și de subiect, fie o lenie de a mă gândi, în înțeleșul de „a-l gândi pe cineva“.

*

Singurul om drept cu mine nu pot fi decât eu.

*

REVERII ETIMOLOGICE

Darurile mai vizează și recompensa ori achitarea pentru un hatâr, adică sunt, totuși, o formă a mercantilului.

Alteori – exprimă grația sufletească: atunci sunt daruri de-adevăratale și-mi place să cred că descind din *har*. A dărui din plăcere și pentru a face plăcere.

În alte prilejuri, dau glas cuviinței: în acest caz îmi place să cred că au relații etimologice cu verbul *a (se) cădea, cădere*, adică se cade, adică se cuvine, cuviință.

Primele două după ocoluri etimologice slave, ultimul după ocoluri etimologice latine, care ocoluri pornesc din *conventia*. Vai! În ultimă instanță, tot peste mercantil dau...

Tuturor – după *cădere!*

*

Fericiți cei ce excelează în plăcerea de a discuta banalități, în timp ce ar putea să n-o facă, întrucât nu vor cunoaște ravagiile invidiei celor din jur, nici nu le va ieși în cale bastionul inexpugnabil al monopolului ideilor...

*

Petre Țuțea, pe care l-am cunoscut personal, a fost prin vocație un filosof de agoră: excela și chiar stupefia prin oralitate, virtute care, în principiu, e mai puțin favorabilă formulării esențelor în comparație cu scrisul (mă întreb cum ar fi vorbit Petre Țuțea dacă – prin reducere la absurd – nu l-ar fi întâlnit pe Nae Ionescu...). În general, ceea ce știe lumea despre el știe din oralitate. Se spune că Petre Țuțea e altul în scris, mai dens, mai concentrat, mai neispititor. Este și nu este adevărat, în primul rând pentru că vorbirea e una și scrisul e alta. După ieșirea din reclusiunea comunistă, îl apăsa gândul că nu mai are, prin vârsta ce își văzuse de treabă prin pușcării, timpul cerut de o operă scrisă. Compensa această dramă exploatând excepționala sa vocație a oralității.

Așa, în paranteză fie spus, astăzi (2018) lumea nu mai citește. Apelează, în problemă, eventual, la mijloacele virtuale, de natură să cultive, pervers și pe față, lenea... Omul află și mai puțin în viață, căci internetul nu este pentru el instrument ce te deprinde să știi, ci să afli. Împinge spre vârste nepermise nevoia de joc, pierderea de timp (inobservabila trecere a vieții!) și sporește iluzia erudiției...

Aș exprima printr-un neologism brutal excelența oralității lui, numind-o *reologia lui Țuțea* (gr. *rheos* = curent, de la *rhein* = a curge), adică permanenta și egală curgere a gândurilor prin cuvinte fără sincope, pauze ori întreruperi. În acest sens, al curgerii neconținute, i-aș găsi un corespondent în scrisul – nu în vorbirea! – altui geniu al neamului nostru, George Enescu, *homo rheologicus*. *Reologia grafică*, i-aș spune. Ea se referă mai mult la scrisori: Enescu arunca scrisul pe hârtie, și aceasta se explică

prin teribila lui lipsă de timp. Chiar o și spunea undeva: „...răspund foarte greu la scrisori. Mi-aduc și acum aminte de o scrisoare din urmă cu douăzeci de ani de la o domnișoară, descendentă a lui Berlioz, la care nu am răspuns până azi...”. Scrierea lui era și ea – în anumite limite – un continuum: uneori penița trecea de la un cuvânt la altul fără să se ridice de pe hârtie. Exagerând puțin, scrisul lui părea un fir care intra în pagină, urca și cobora în secusa rapidă a literelor fără a se întrerupe în tendința aparentă că ar vrea să unească și cuvintele între ele, până termina punând punct, ca să iasă din pagină, liber precum a intrat. Izolată, rămâne doar iscălitura, dar și în ea se străvede tendința acestui continuum. Echivalent al vorbirii apăsată, miezoasă, adânci și deștepte a lui Petre Țuțea.

*

Se întâmplă ca marile fidelități sau marile devoțiuni pentru o anumită ființă sau o cauză să fie în fond fidelități sau devoțiuni față de tine însuși, prilejuite însă de momentul sufletesc, misterios de sensibil, când te-ai întâlnit cu ele. Total în afara rațiunii, acestea par a fi respectul de sine pe care ți-l imprimă îngerul păzitor...

*

Când în bunele relații dintre doi oameni unul se simte mai prejos, fiindcă într-adevăr este, acesta îți scornește scăderi cel puțin egale cu ale lui, pentru ca tu, pentru a salva bunele relații, să-i dai, printr-un subterfugiu, probă a umilinței, posibilitatea să te urce de unde te-a coborât. Tu pierzi ce n-ai avut, iar el câștigă ce n-are.

*

Momentul eternității este problema.

*

Am urcat, dar mai ales am văzut, într-o viață de om, nenumărați munți. Nici unii însă nu mi-au deșteptat în suflet o dragoste mai complexă și nu i-am simțit pulsând de istorie omenească, la niciunii n-am tresărit pricepând că în istoria lor se află și a mea, niciunii nu mă priveau pe mine ca Bucegii.

N-am putut nicidecum să dau răspuns acestei întrebări, să înțeleg această deslușire vagă. Abia azi, de la sine, adâncurile mele mi-au trimis un mesaj neașteptat, prin mijlocirea unei rime, care parcă mi-ar fi răspuns la o întrebare fără răspuns:

*Bucegii,
Regii.*

Nu mai e nevoie de niciun comentariu...